

LA CAMPANA DE GRACIA II

ACTUALITATS.

¡Alerta ab los fonaments!!

L' ATENTAT CONTRA D. AMADEO.

Aném á referir somerament lo succés que passá en Madrid la nit del 18 del corrent mes, y que taut impresioná á l' Espanya entera.

Don Amadeo y la seva senyora havian anat als Jardins del Bon Retiro. A aixó de dos quarts de dotze tornavan de allí y pasavan, dirigintse á Palacio, pèl carrer del Arenal.

A las déu tingué 'l governador noticia del criminal projecte que alguns intentavan y féu pendre las disposicions conveniens que consistiren en destacar numerosos polissons, vestits de paisá, en tot lo tros que media del Retiro á Palacio. Alguns d' ells vejeren sortir de una taberna á uns setse homes suspitosos que prengueren posicions en diferents punts y 's disposaren á vigilarlos d' aprop. Per lo que semblava los criminals no duyan armas.

Al passar á l' hora dita la carretela descuberta, que duya á D. Amadeo, la seva senyora y 'l brigadier Búrgos per l' indicat carrer de Arenal; devant per devant del café de *Levante*, lo grupo allí situat se destacá pèls dos costats del carré y tirá cinch ó sis descargas de revólver y una de retaco contra 'l carruatje. Las balas no feren mes que ferir á una de las eugas del vehícul y tocar á aquest, que rodá disparat cap á Palacio.

Sentir los disparos y llansarse la policia contra 'ls agressors fou cosa de un instant. Los individuos d' ordre públich, revólver en má, 's tiraren contra 'ls criminals, aquests ja no cuidaren mes que de defensarse, y s' entaulá una lutxa cos á cos. Indescriptible es lo que passá. L' inspector Martí, amenassat de prop per un dels agressors, l' hi dispará un tiro de revólver que 'l deixá estés y agonisant. Lo guardia Reina, ajudat de un company anomenat Sanchez, prengué lo retaco de las mans de un altre. Alguns agents d' ordre públich que corrian darrera de un criminal observaren que entrava en lo café anomenat de las *Platerías* y allí fou capturat junt ab un altre quan per disimular, havian demanat ja que 'ls servissen; pero per la palidés de sa cara y lo descompost de sa actitud, mal podian amagar de ahont provenian.

Alguns altres guardias, en lo carrer agafavan, lutxant ab ell, al amo de la taverna de ahont havian sortit sos companys, anomenat Manel Pastor, y parent, segons se deya, del director de un periódich sagastí.

Practicadas las primeras providencias judiciales, aviat hi hagué mes de vint personas presas, per créurelas complicadas en l' atentat, figuranthi entre ellas lo célebre Ducazcal, gefe de la Porra de Madrid, y un tal Moratilla, empleat sagastí y un dels tants que havian sigut nombrats gobernadors de província pèl passat govern.

Per la nostra part esperém tranquils lo fallo dels Tribunals, segurs de que 'ls culpables, aixis los instruments com los que d' ells se valgueren, serán reconeguts y castigats.

Republicans de cor, sabém que nostre honorat partit no ha pensat may en váldre 's del crim pera alcansar un poder, que al fi l' hi vindrá á las mans pèl camí recte, que es l' únich que fá 'ls triunfos verdaders y estables.

Enemichs com sempre de la dinastia actual, may podiam haver contribuít á rodejarla de l' aureola que adorna sempre á las víctimas de un crim odiós y reprochable.

Demócratas sincers, aburrim las máximas jesuíticas sobre l' assassinat polítich, y fins per propia conveniencia tot ho preferim á pervertir lo sentit moral del poble.

Homes polítichs, com pensém ser, may hauriam pogut contribuir á desfernos per medis tan odiosos, de un home á qui ja véyam en lo camí de la abdicació, á punt de deixar vacant lo trono, perque d' ell disposés lo poble rey.

Y per fi, sers ab conciencia, detestém lo crim, com detestém la pena de mort. La vida vé de la naturalesa y sols á la naturalesa pertany. L' assassinat per si sol es la major de las atrossitats, es la ruptura de las lleys físicas: l' assassinat polítich es á més l' escarni de las lleys morals. Erigit en sistema, produhiria lo major dels despotismes. De las mans de un tirá passariam á las de quatre criminals que n' eregiriau á un altre de pitjor, y aixis, embrutit lo poble, no cal que pensés ja mes ab llibertat, perque no seria digne d' ella.

Nosaltres continuarem ab nostra actitud invariable. Republicanos federals som anti-dinásticos, y desde las columnas de nostre senmanari será la nostra véu, com sempre, inflexible. Condemnem un crim, per ser crim: no mirém res mes. Pero aixó no obstará perque ataquém tot lo atacable del actual ordre de cosas.

En una paraula: no formarán may coro nostras véus en l' enterro de un rey assassinat. Pero quan se 'n vaja, serán si las primeras en dir ab tota la forsa:

—«Bon vent y la barca nova.» —

REFLEXIONEM.

Encara recorda tothom ab horror lo atentat de que, en lo carrer del Turch, va ser víctima lo jefe del partit radical, general Prim; encara está viu en la memoria del país lo trist fi que tingué la trista vida del compte de Reus, y ja 'ls periódichs nos donan noticia de un altre grave atentat. Don Amadeo de Saboya y la seva esposa donya Victoria han estat á punt de correr la mateixa sort que 'l que descansa en la capella de Atocha.

Despres d' aixó, sols es possible esclamar: ¡Pobra Espanya!

Desde 'l Setembre de 1868 fins abuy dia ¡quantas infamias s' han comés en aquest país! ¡Quants crímens polítichs s' han perpetrat!

Encara recordém ab profunda pena los assassinats de Vilanova, la mort terrible del metje Casas, de Vich; encara no hem sortit del horror que 'ns causaren las morts desastrosas que tingueren los insignes patricis Carvajal y Guillen... ¡Y Espanya espera encara una reparació justa, espera encara que 'ls autors de semblants crímens siguin degudament castigats!....

Lo partit radical plora encara la mort del seu jefe, clama pe 'l descubrimient dels autors del crimen... Clama en vá. Aquell atentat ha quedat cubert ab lo vel del misteri.

La prensa reaccionaria crida ab hipócrita

pesar: ¿es Espanya un país de salvatjes? ¿Com no ha d' estar en vigor lo crimen polítich, si están desencadenadas las passions y vacilants los fonaments de la societat?...

Si no estesse acostumats á veurer usar als reaccionaris armas de mala fe, confessém que semblants exclamacions nos haurian indignat.

¿Com gosen donar la culpa de la frecuencia ab que 's repeteixen los atentats polítichs al esperit revolucionari que abuy reina per tot areu, quan tothom sab ben be, y l' historia ho diu, que 'l regicidi y 'l crimen polítich han sigut los medis á que han apelat los reaccionaris en casos per ells extremos? ¿Tindrém necessitat de citar los regicidis portats á cap pe 'ls jesuitas?

Y com si aixó fos poch, ¿no registra per ventura la historia contemporánea del nostre país crímens polítichs executats en temps de reacció, ó siga lo que 'n dirian ells temps d' ordre?

¿Quan se va atentar contra la vida de 'n Narvaez y quan lo capellá Merino va clavar la punyalada á Isabel segona sino en temps de la reacció ó del ordre varsovia?

*
*
*

¡Ah! No 'n donguéu la culpa á la llibertat dels crímens que 's cometen ab tanta frecuencia; no 'n donéu la culpa al esperit revolucionari de la época, que no la té: doneula si als homens que al pujar al poder en nom de la justicia l' han desconeguda per compert y fins l' han trepitjada; doneula als que han permés que molts criminals realisin sos propositos infames contant ó preveyent la impunitat.

¿Ahont son los assassinos del general Prim? ¿Quin cástich han imposat los representants de la ley als autors dels homicidis de Vich y Vilanova? ¿Quin desagravi s' ha donat á la societat á causa de las desgracias de Montalegre?...

En va esperareu una respcsta satisfactoria. Respecte de uns crímens, sols cap pronunciar la paraula ¡misteri! Respecte dels altres, lo país diu indignat ¡que han quedat impunes!...

Y mentres la reacció esclama, impotent, que la culpa de tants delictes la té la revolució, nosaltres esclamém: ¡Ay del país que no té justicia! ¡Ay del poder que tolera y consent la impunitat dels delictes!

Sembrará vents y recullirá tempestats.

*
*
*

Aquesta vegada potser lo delicte frustrat no quedarà impune. Alguns dels assassinos han sigut presos y 's tracta de haberse atentat á la vida de don Amadeo, vida que pé 'l gobernal vegada será mes apreciada que la del pobre metje de Vich y la dels infelissos vilanovins.

Nosaltres pressentim que aquesta tentativa d' assassinat conté algun misteri y esperém ab ansia que respecte d' ell se fassi la llum necessaria.

*
*
*

No tenim necessitat de fixar molt la atenció del lector sobre la nostra opinió respecte al fet que abuy dia mou la atenció pública.

Per nosaltres desapareix per complert la personalitat que anaba á ser víctima y apareix á la nostra vista lo crimen polítich ab totas las sevas consecuencias.

Afortunadament la moral está prou estesa

perque tots los partits, inclus lo mes reaccionari, retxassin lo assassinat com á medi de lograr lo poder y abatrer al enemich. De lo contrari, si no fos aixis, ¿ahont aniriam á parar? ¿Hi hauria govern possible en las nacions? ¿No fora allavoras una ilusió la armonía social?

**

En nom de la República condemném enérgicament lo fet. ¿Com no, si perteneixem á un partit honrat que no té perque avergonyirse de cap crim, que pot anar per tot arreu ab lo front ben alt?

Condemném lo fet. Perque la sort que li estiga reservada á don Amadeo de Saboya no la han de decidir mitja dotsena d' assessins, no: l' ha de decidir lo país.

Condemném lo fet. Perque los homens honrats aixis tinguerem paraulas de censura pe 'ls autors dels fusellaments de Monialegre com las tenim pe 'ls assessins del carrer del Arenal.

**

Sols nos resta fer una pregunta.

¿Qui ha sigut l' autor de tant repugnant atentat?

Lo país está ansiós de saber la veritat de lo que passa.

La opinió pública no sab veurer en los presos mes que als instruments del que habia decretat la mort de don Amadeo.

¿Qui será lo instigador, lo culpable del delict que 's va frustrar? ¿Será lo ma. eix que va decretar la mort del general Prim?

Esperém. Veurém fins ahont arriba la justicia dels radicals.

X.

BATALLADAS.

Assegúra's que 'l depósit de personas carlistas s' establirà á Canarias.

Aixó ja no es tant bárbaro com embarcarlos per Filipinas, Cuba ó Fernando Póo.

¿Se 'ls durá á las Canarias, perquè 'ls capellans que han deixat los *canaris* en las rectorias, baix lo cárrech de las majordonas, pateixin de anyoransa y en lo successiu s' esmenin?

Lo *Cianor Públis*, periódich de Madrid, al ocuparse del atentat contra D. Amadeo recorda los favors y recompensas que 'ls setembrins concediren als que en altre temps atentan contra D.ª Isabel II.

No deixa de tenir rahó l' periódich progressista borbónich.

Quan en un país los crims mes horribles quedan impunes ó 's veuhen recompensats, no es gens estrany que 's reproduixin.

Pero la vritut es que cap partit monárquich pot presentarse net d' aquestas tacas.

¿Que espera donchs lo país per posarse 'l gorro-frigi?

S' anuncia que 'l Noy Terso té l' intenció

de renunciar sas pretensions á la corona d' Espanya.

«*Leonor me rechaza; renuncio generosamente á la mano de Leonor.*»

—¿Que es verdaderament un assassinat frustrat contra la persona de un rey?

—Una fábrica de felicitacions.

Alguns atribueixen al anunciat viatge á Madrid del general italiá Cialdini lo projecte de unir políticament á n' en Ruiz Zorrilla y al Duch de la Torre.

Lo petó que 's donarian aquets homes, nos sembla 'l mateix que 's farian dos locomotoras disparadas á tota máquina, que marxant en direcció contraria, acabessin per topar.

Desde la revolució de Setembre s' han donat 6.185 creus.

Y mentres tant lo qui está en créu, desde la Setembrina, es lo pobre país.

Durant lo mes de Juny en l' Audiencia de Valencia tant solsament, s' han incoat 300 causas criminals.

No se sab que cap dels acusats encare haja arribat á robar ó á transferir 2 milions.

Per lo vist al que roba 2 milions no se l' encausa.

Al que roba 2 milions se l' hi diu: —Bon profit y fins una altra vegada.

Quan llegim los títols de la nova aristocrácia y veyém als marquesos de San Nicolás, Almarzora, Arlanaz, Casa-Gonzalez, Casa-Rascon, Sevane, Ruiz etc., etc. se 'ns figura estar llegint un cartell de toros, ahont está escrit: «Tomarán parte en la corrida Rafael Molina (a) Lagartijo, Salvador Sanchez (a) Fras-cuelo, Manuel Fuentes (a) Bocanegra, Antonio Carmona (a) el Gordito, Antonio Sanchez (a) el Tato, Papelero, Sabaté etc., etc.

En una paraula: lo govern ha posat á certs subjectes sobrenoms idéntichs als que posa 'l vulgo á n' als toreros.

S' ha acordat suprimir lo presidi de Valladolid.

Jo suprimiria tots los d' Espanya.

Aixis com aixis los presos també fujan.

L' *Iberia* diu ab tó de guassa que per l' arquebisbat de Toledo lo govern pensa proposar á nostre correligionari en Sunyer y Capdevila.

Y nosaltres ab tó serio direm que millor faria en proposar á D. Práxedes Matéu Sagasta, home que serveix per tot y que tot ho fá servir.

¿No podria fer cábre dintre de la mitra 'ls dos milions?

En lo temps en que 's penjava als criminals, un mestre de ball que n' havia fet una de las sévas fou condemnat á mort.

Al llegirseli la sentencia escoltá ab molta atenció, y al arribar al punt en que deya que devia morir en la forca, no podent reprimir-se, exclamá:

—¡Gracias, mil gracias, jutjes del méu cor. L' ideal de la méva vida era morir ballant, y ho he lograt.

Tots los periódichs republicans que hem tingut ocasió de veurer, aixis los de Madrid com los de Provincia, protestan enérgicament contra l' atentat del carrer del Arenal.

No podian fer altra cosa nostres colegas.

Tenint pera alcansar la República la forsa irresistible de las ideas ¿perqué necessitariam lo punyal ó 'l trabuch del assessi?

Altres desesperats, ja per l'aversió que inspiren sas personas, com per la falta de ideas, tant sols poden váldre 's de aquests medis.

Un xech de Fez fá mes de quatre anys que conserva en son poder, en calitat de captius, á tres ciut. dans espanyols.

Lo moro, á pesar de las gestions praticadas per nostre govern y las órdenes del Emperador de Marruecos, no vol despéndre 's d' ells.

L' home déu pensar que estarán mes tranquils allá que aquí.

Allá no hi ha tiros péls carrers, ni fugidas de presos com las del Saladero y del Pati de la Gardunya de aquesta Ciutat.

Diu l' *Epoca* que varios objectes de un museo, que no cita, van á ser trasladats á palacio pera adornar las habitaciones del Real Alcazár.

Nosaltres no estarém contents fins, que en lloch d' anar los objectes dels museos als palacios dels Reys, los objetes dels palacios dels Reys, ab monarcas y tot, vajan als museos.

Diu lo *Gil Blas*, ab aquella gracia que Déu l' hi ha dat:

«*En la Plasseta de la Cebada: Aquí la monarquía feú penjar á n' en Riego.*

«*En lo Congrés: Aquí la monarquía escrigué 'l nom de 'n Riego ab lletres d' or.*

«*¡Viva la monarquía! que es una senyora que serveix per tot*»

«*Un Calamars: —¡Ay quin vi mes rich!*

Un baladrer: —Rich, dius? Donchs hi calarém foch.»

¿Es cert que en lo camp de Tarragona, per acabar ab los partidas carlistas, en lloch de córrer lo plom ha corregut l' or?

¿Es cert que si no s' ha firmat cap tractat de Amorebieta en cambi hi ha hagut promesas verbals?

¿Es cert que en aquet país s' ha perdut tota noció de moralitat y de decoro per part dels que governan?

Un periódich s' admira de que don Amadeo recorregués á peu los carrers de Madrid, l' endemá de haber ocorregut la escena del carrer del Arenal.

¿Donchs que volia que tornés á anar en carretela quan tant malament li habia anat lo dia anterior?

—Don Amadeo va anar á veurer lo lloch ahont li habian tirat las descargas, y un llauner li va regalar una de las balas que no 'l varen tocar. Ell la va acceptar ab gust.

—Ja ho crech, mes se la devia estimar allavoras que no pas quan va sortir del trabuch ó del revólver.

—!Oh! Y lo llauner, á pesar del seu ofici, li va donar sense fer embuts.

Tots los periódichs están conformes en que 'l govern va tenir noticia ab duas horas de anticipació, de lo que li habia de suchsehir á Don Amadeo.

Donchs allavoras, diem nosaltres y dirá tothom, no comprenem com lo govern va tenir prou fiema per permetrer que 'ls assessins poguessen intentar realisar lo seu plan. ¿Com no va pendrer precaucions per evitar lo conflicte?

Aqueixa conducta no té explicació

¿May dirian qui 'n té la culpa de lo que li ha passat al fill de Don Víctor?

Escóltintse al *Diari de Barcelona*.

Per ell la culpa, no solsament d' aixó, sino de tot lo que pasa, la té la Revolució.

De modo que l' altre dia l' ull de poll me feya mal y al punt vaig dir:

—Potser de que 't fassi mal també 'n té la culpa la Revolució.

A la quienta Don Anton Mola y Argemí 's retira del actual partit republicá. ¿Ho han entés be? Del actual.

Donchs nosaltres tenim á gloria haber pertenescut al passat partit republicá, nos honrém de perteneixer al actual y fem formal propósit de perteneixer al venider.

Veurem are, en vista d' aquesta declaració, si aquells senyors que 's titulan Junta de la Barceloneta, nos donarán un vot de censura. Com los hi han fet aprobar la conducta del senyor Mola...

Segons la *Independencia*, per Madrid corra la veu de que 'ls assessins de Don Amadeo, perteneixian á la disolta policia secreta sagastina. Veurém si 'l govern té prou valor per decidir-se á descubrir la veritat.

La Diputació Provincial de Barcelona va declarar l' altre dia, per medi d' una proposició, que veuria ab gust la reposició dels ajuntaments suspesos pe 'l govern passat.

Nosaltres també, pero 'ns sembla que tant nosaltres com la Diputació 'ns haurém de quedar ab las ganas.

Tots son iguals.

Corren veus de que 'l general Baldrich vol ser diputat pe 'l districte de Tarrasa. Aquesta noticia, que circula ab gran insistencia, pot esplicarnos lo perque no 's reposan los ajuntaments de Sabadell y Jé Olesa.

Nosaltres comprenem que las companyias

de la porra s' opositan á que la legalitat torni á imperar en las localitats de la nostra provincia, fins comprenem que 'l general Baldrich atengui las peticions que en aquet sentit li fassin; pero lo que no comprenem es que 'l senyor Fiol falti d' aquesta manera á lo que en la seva primera alocució va prometer; lo que no 'ns expliquem de cap de las maneres es que tot un governador civil, que blasona de ser demócrata, de tal modo 's burli del sufragi universal y toleri que un general se fiqui en llibres de caballeria.

Lo senyor governador civil nos va dir en una atenta esquela que 'ns va enviar pochs dias despres d' haber arribat á Barcelona, que veuria ab gust las indicacions y fins las censuras que la premsa li dirigís. Donchs bé: sápigam 'l senyor Fiol que la opinió pública está disgustada perque no 's reposan los ajuntaments que 'ls sagastins varen suspendrer sense tó ni só. Sápigam que la provincia en pes está disgustada perque 'l decret sobre reposició d' ajuntaments no 's compleix. Sápigam que d' aquesta manera, seguint per aquest camí, ni ell ni 'l govern que representa se conquistan simpatias de cap classe. Ja ho sab. Are obri com vullga.

¿Quin cas podem fer de la circular de 'n Zorrilla sobre eleccions? Cap.

Será tant lletra morta com lo decret sobre reposició d' ajuntaments.

La sessió que 'l dissapte va celebrar la Diputació Provincial tota se 'n va anar plena d' historia antigua y moderna.

Senyors de la Diputació: lo que convé á la provincia es menos historia y mes administració.

Un diputat provincial dels *ferms* que 's fa la ilusió de que parla com cal, l' altre dia va usar una pila de vegadas, en un de sos insostenibles discursos, la paraula *munta*.

De la pena ó càstich ab que se sol compeler al cumpliment d' una obligació, ó ab que se sol castigar alguna falta ó delictes, se 'n diu *multa*. ¿Ho sent? Si no sab parlar no siga diputat ó al menos no 's posi en ridícul.

Com es natural, los periódichs reaccionaris aprofitan l' incident del carrer del Arenal per dir mal dels drets individuals y del sistema repressiu.

Si hi hagués hagut lo sistema preventiu, diuhen, los assessins haurian pogut ser agafats avans y 'l delictes no s' hauria comés.

¿Qu' es bonich aixó de poder agafar á la gent no més que per las intencions que se li suposan! ¿Com diantre no demanan los moderats que 'ls agafin á tots el's, en lo supost de que tal vegada conspiran contra D. Amadeo y á favor de D. Alfonso? Nos sembla que aixó fora 'l sistema preventiu aplicat als que 'l defensan.

Prescindint de que 'l govern, sabedor de lo que 's tramaba, hauria pogut evitar lo conflicte fent que Don Amadeo cambiés lo curs que ordinariament solia fer, ab lo qual no s' hauria trepitjat la llei; prescindint d' aixó, preguntém: ¿que significa 'l que sis homes pujan cometre un crimen, per mes que aquet siga de lesa magestat, devant de la llibertat de dinou mil lions d' espanyols?

Recordi tothom que quan Lincoln, lo inmor-

tal president de la República Federal dels Estats Units, va ser assassinat per Booth, cap nort-american va renegar de la llibertat.

Lo arcalde de Canet es un subjecte molt ben parlat. Qualsevol diria que hurebut una educació envejable.

L' altre dia va calificar á un honrat republicá y á tot l' ajuntament suspés de estafa, de pilló y de lladre.

Sabém que 'ls injuriats han acudit als tribunals. Vostés dirán ¿qui es aquet senyor?

Judíquantlo pe 'l següent fet. Es un senyor que 'l diumenje va manar fer un pregó disposant que a las deu se tanquessin tots los cafés y prohibint que desde las onse en amunt anes ningú pe 'ls carrers de la població; es un arcalde que 's riu del governador civil y no permet que 's fassin balls; es un home que ahí era sagastí, are fa de radical y demá será canonje si li convé.

¿Viva la moralitat! ¿Viva la llibertat!

¿No es veritat senyor governador?

Los carlius de la nostra provincia no han volgut ser menos que 'ls de la provincia de Tarragona.

Si aquells varen voler donar una sorpresa á Reus aquets l' han volgut donar á Tarrassa.

Lo poble lliberal sens distinció de partits 's va portar bé y va retxasar als carlins ab heroisme.

Pero ¿haurian aquets anat á Tarrassa si 'ls pobles de la línia haguessen estat armats?

Caiga la responsabilitat de lo que passa sobre 'ls que, per puerils temors, se negan á donar armas al poble.

Hem remés ahir á tots los nostres correspon-sals una fulla que conté una noticia detallada dels sucesos del atentat contra lo rey Amadeo, ab un croquis del retrato de un dels assessins que fou mort en lo carrer del Arenal.

Igual número de Campanas que reben cada semana nostres comisionats, hem remés de dita fulla.

Lo que 'n vulga mes, pot demanarlas y se li remeteran ab las mateixas condicions y preu que La Campana.

XARADA.

La primera 'm té robat
una nena molt bufona;
la segona n' es un signo
que dins de la solfa 's troba.
De la primera y tercera
Deu m' en lliuri y l' angel bó:
quan veig un jove que 'n porta
me fa molta compassió.
Lo tot y demés comparsa
son avuy al candelero
y quan caiguin... ja veurem
qui s' enfila al poder luego.

Un Jove Federal.

(La solució en lo próxim número.)

I. Lopez editor.

Imp. de la V. é H. de Gaspar. 1872.